

Aan: de Minister van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Uw brief/kenmerk:

Onderwerp:

Reactie conceptbrief aan de Tweedekamer van
Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid

Ons nr. 2012006980

Kralendijk, 15 JUN 2012

Geachte Minister Kamp,

Ons college heeft besloten u een reactie te doen toekomen op uw brief van 04 juni 2012 die een concept brief aan de Tweede Kamer, betreffende analyses "harde kern" armoede en naschoolse opvang op Bonaire, inhield. U informeert de leden van de Tweede Kamer over bovengenoemde onderwerpen, waarbij ten aanzien van de eerste, u informatie gebruikt die verzameld is door mevr. Marga Drewes en verwerkt is in de rapportage "Armoede in Caribisch Nederland, een verkenning". Wij zijn zeer erkentelijk voor het feit dat ook Bonaire over deze informatie kan beschikken, daar de informatie het Openbaar Lichaam en de sectoren zeer goed van dienst zou kunnen zijn. Gezien het karakter van het rapport, namelijk "een verkenning", blijft echter behoefte bestaan aan dieper inzicht in de omvang van de armoede problematiek op Bonaire.

Voor wat betreft uw gestelde vraag waarin de armoede problematiek in Caribisch Nederland zich manifesteert en wat de achterliggende oorzaken zijn het volgende. De aard van de problematiek is het langdurig hebben van een laag inkomen onder het grootste gedeelte van de werkende bevolking. Ook uit het rapport dat onlangs uitkwam over koopkracht, blijkt dat 63% van de werkende bevolking over een inkomen van \$ 1400 of lager beschikt. Volgens CBS publicatie van 2010 geniet 50% van de werkende bevolking een inkomen tussen 0-1117 dollar per maand. Vervolgens, niet alleen is deze inkomensstructuur traditioneel maar ook zo traditioneel is het gebrek aan toereikende vangnet voorzieningen zijdens de overheden en uit de maatschappij. Als gevolg hiervan, samen met een voor deze groep vrij regelmatig voorkomende problematiek van gebrekkig budgetbeheer, wordt de armoede situatie versterkt door structurele schuldenproblematiek. Uiteindelijk na jarenlang scheefgegroeide inkomensstructuur en ontoereikende overheidsmaatregelen (beide ook voornamelijk door een te kleine, zwakke en instabiele economie) is geldgebrek nu nog steeds het belangrijkste deel van de totale armoede problematiek maar kent armoede op Bonaire diepere wortels. Zo is voor alleenstaande moeders de hoogte van het inkomen niet het enige probleem, maar ook het beperkte aantal uren dat zij kunnen of willen werken. Jarenlang uitzichtloze situaties gepaard gaande met een niet op te lossen schuldenproblematiek drijft velen in misbruik van genotsmiddelen (drugs en alcohol) en dus in nog diepere armoedige situatie.

Verzoeken bij beantwoording van deze brief datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Postadres: Plasa Reina Wilhelmina 1, Kralendijk, Bonaire, C.N. Telefoon: (599-7) 5330. Telefax: (599-7) 8416

Het bestuurscollege ziet dat de resultaten uit genoemde rapportage van mevr. Drewes onze beschrijving van de armoedeproblematiek breed ondersteunen. Ook zien wij dat uw brief zeer treffend de informatie betreffende de algemene kenmerken van de risico- en probleemgroepen van het armoede problematiek aanhaalt. Wij concluderen echter ook, misschien geheel ten onrechte, dat uw brief de specifiekere kennis over de achtergronden van de armoede problematiek achterwege laat. Van de mogelijke achterliggende oorzaken die genoemd zijn in de rapportage waaronder: lage inkomen, lage minimumloon, gebrek aan budget beheer en gebrekkige gezinsfunctie, worden slechts het gebrek aan budget beheer en gezinsfunctie als oorzaken in uw brief belicht. Wij zijn van mening dat door voornamelijk het lage inkomen als oorzaak van armoede op Bonaire in uw brief buitenbeschouwing te laten, er een vertekend beeld van onze armoede situatie zou kunnen worden gegeven.

In uw brief legt u de nadruk op "het gebrek aan budgetbeheer" als zijnde de belangrijkste tussen de factoren die armoede veroorzaken. Het rapport van mevr. Drewes stelt verder echter vast dat mensen met budgettering vaardigheden, die net boven het minimumloon zitten, ook niet rondkomen met hun inkomen. Aldus, het gebrek aan budgetbeheer, wordt door het rapport niet ondersteunt als hoofdoorzaak van de armoede problematiek.

Vervolgens voor wat betreft de inhoud en strekking van uw brief delen wij met u o.a. de mening dat er sprake is van een "harde kern" als het om armoede gaat op Bonaire. Zoals eerder aangehaald geniet van de werkende bevolking rond 50% een inkomen tussen 0-1117 dollar per maand (CBS 2010). Hierbij is van belang te noemen dat het wettelijk minimumloon op Bonaire vastgesteld is op een maximum van \$4,45 per uur. Als Openbaar Lichaam achten wij het ook noodzakelijk dat u over achtergrondinformatie beschikt van de armoedegrens van Curaçao (2008) en het bestaansminimum onderzoek van Aruba (2010) die gepresenteerd wordt in onderstaand tabel. Dit om bij formulering van uw conclusie en vervolg situatie deze informatie, in de juiste relatie met de situatie op Bonaire, in overweging te nemen.

	<u>Curaçao</u>	<u>Aruba</u>
<i>Alleenstaande 1 persoonshuishouden</i>	<i>\$583</i>	<i>\$1109</i>
<i>Twee volwassenen</i>	<i>\$876</i>	<i>\$1663</i>
<i>Een volwassenen met 1 kind</i>	<i>\$759</i>	<i>\$1442</i>
<i>Een volwassene met twee kinderen</i>	<i>\$934</i>	<i>\$1774</i>
<i>Twee volwassenen met een kind</i>	<i>\$1050</i>	<i>\$1996</i>
<i>Drie volwassenen</i>	<i>\$1167</i>	<i>\$2218</i>

Gezien het bovenstaande en concluderende dat op Bonaire veel mensen structureel een laag inkomen genieten en rond of onder de armoedegrens leven, verzoeken wij u om uw conclusie voor een gerichte aanpak van de onderhavige problematiek niet alleen te baseren op individueel maatwerk en aanpassing van het besluit onderstand BES op bijzondere onderstand. Voor een zo diepgewortelde en veelkoppig probleem bestaan geen "instant-oplossingen". Wij zijn ervan overtuigd dat, gelet de aard en achtergrond informatie die u beschikt van de onderhavige problematiek, een pakket aan gesynchroniseerde maatregelen tussen uw Ministerie, andere Ministeries en Openbaar Lichaam Bonaire, de geëigende weg is naar duurzame oplossing voor of geleidelijke vermindering van de armoede problematiek op Bonaire. Voor uw Ministerie zou u, specifiek, een algehele verhoging van uitkeringsniveaus aan de orde moeten stellen, met name de AOV, AWW en het minimumloon (of algehele inkomensbeleid en arbeidsmarktbeleid voor Bonaire). In dit kader zien wij tevens ook een intensivering van de bijdrage vanuit het rijk voor de integrale aanpak van de armoede problematiek zoals financiering van de voedselbank, aanpak schuldenproblematiek, integrale wijkaanpak, brede school in de wijk Nort Salinja, huursubsidie en bijdrage aan Project maaltijd voorziening voor ouderen. Niet vergeten mag worden dat, vergeleken met de periode onder Nederlandse Antillen,

---

Verzoeken bij beantwoording van deze brief datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Postadres: Plasa Reina Wilhelmina 1, Kralendijk, Bonaire, C.N. Telefoon: (599-7) 5330. Telefax: (599-7) 8416

Bonaire op het gebied van armoede bestrijding, na 101010, abrupt in een situatie terecht is gekomen waar er geen extra fondsen vanuit Nederland ter beschikking worden gesteld. AMFO gelden, SEI gelden en andere financiële middelen uit verschillende fondsen/potjes ten behoeve van armoede bestrijding en sociaaleconomische ontwikkeling zijn nog niet vervangen door toereikende doeluitkeringen uit de verschillende Ministeries. Ons college is zich volledig bewust van de geldende verdeling van verantwoordelijkheden en taken tussen het Rijk en de Gemeenten. In het licht van onderhavig onderwerp is het college zich bewust dat gemeenten voor het armoedebeleid zowel beleidsmatig als financieel verantwoordelijk zijn. Gemeenten zijn op lokaal niveau ook het best in staat om maatwerk te bieden in begeleiding naar en bevestiging van economische zelfstandigheid. Bonaire is echter een bijzondere gemeente die met een grote achterstand "geadopteerd" is als een nieuwe gemeente van Nederland. Een concreet voorbeeld doet zich voor op het gebied van de uitkeringen. Wij zijn ons ervan bewust dat de uitkeringen en het minimumloon per 1.1.2011 met 17% zijn verhoogd en daarna geïndexeerd. Maar het startbedrag was te laag. 17% daarbovenop helpt, maar het blijft te laag. \$555 per maand voor een alleenstaande AOV'er is ontoereikend. Deze bijzondere gemeente heeft dus tijdelijk (voor een periode van enkele jaren) een extra en bijzondere impuls nodig om het hoofd te bieden aan juist door deze achterstand ontstane situaties, zoals de armoede problematiek.

Voor wat betreft de kwetsbare groepen het volgende. Het bestuurscollege is van mening dat naast ouderen, arbeidsgehandicapten en alleenstaande moeders, de groepen onderstandtrekkers, immigranten die korter dan 5 jaar in Caribisch Nederland verblijven, verslaafden en gezin/familie met minimum inkomen ook in uw brief meegenomen zouden moeten worden als overige kwetsbare groepen.

Verder, geheel in het kader van de armoede problematiek, informeren wij u dat er momenteel gewerkt wordt aan een verordening maatschappelijke ondersteuning. Hieronder worden voorzieningen opgenomen als vervoer, voeding en kleding ten behoeve van leerlingen van het primair onderwijs in het kader van leerplicht. Tevens zullen het betalen van water, elektriciteit en reparatie daklekkage van woningen opgenomen worden. Daarnaast zijn wij aangevangen met het voorbereiden van projecten op het gebied van kinderopvang/buitenschoolse opvang, integrale wijk aanpak, preventie genot middelengebruik, arbeidsmarkt en schuldsanering waar, "tijdelijk", de extra financiële impuls vanuit de ministeries hoog nodig zijn.

Voor wat betreft kinder-, en naschoolse opvang het volgende. Van de naschoolse opvang informeert u de Kamerleden dat uit uw werkbezoek in mei jl. aan de Caribisch Nederland u mag concluderen dat er verbeteringen op het terrein van de naschoolse opvang mogelijk en nodig zijn. Gegevens waarover wij beschikken van de naschools-/buitenschoolse opvang geven aan dat er een tekort is aan geprofessionaliseerde begeleiders. Bijscholing van de begeleiders van buitenschoolse opvang en het opstellen van meetinstrumenten en kwaliteitseisen voor kinderopvang als buitenschoolse opvang staan bij ons hoog op de agenda. Voor zowel kinder-, en buitenschoolse opvang is er behoefte voor technische ondersteuning om beleidsondersteunend gegevens te verzamelen en beleid te schrijven voor kinder-, en naschoolse opvang en subsidie. Graag delen wij met u, additionele informatie van de naschoolse opvang die u van dienst zou kunnen zijn. Op dit moment zijn er ongeveer 938 kinderen geplaatst op buitenschoolse naschoolse opvang waarvan 460 bij de Fundashon Federashon Sentronan di Bario Boneiru (FESBO) en 250 kinderen bij Jong Bonaire. Naast de FESBO en Jong Bonaire zijn er 4 instanties die enkel buitenschoolse opvang aanbieden (136). De rest (92) van de kinderen worden op de andere kinderopvangcentra opgevangen.

Verzoeken bij beantwoording van deze brief datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Postadres: Plasa Reina Wilhelmina 1, Kralendijk, Bonaire, C.N. Telefoon: (599-7) 5330. Telefax: (599-7) 8416

Per juni 2012 telt Bonaire 3477 kinderen tussen de leeftijd van 4-20 jaar, 1454 kinderen van 12-18 jaar en 1673 kinderen van 4-12 jaar. Naar aanleiding van deze gegevens mogen wij concluderen dat er een totaal van 710 (22%) kinderen tussen 4-18 jaar gebruikt maakt van naschoolse opvang in relatie met een totaal van 3127 kinderen tussen 4-18 die woonachtig zijn op Bonaire.

Tot slot, benadrukt het college dat Bonaire graag haar verantwoordelijk tot armoede bestrijding wilt en zal dragen. In de Millenniumdoelen van de Verenigde Naties is afgesproken dat de armoede tussen 2000 en 2015 moet worden gehalveerd. Bonaire heeft voor het eerst in haar geschiedenis de mogelijkheid om structureel te werken aan geleidelijke vermindering van armoede. Wij hebben hierbij echter, een binnen Nederlands Staatsbestel, bijzondere hulp van het Rijk nodig.

Hopend u voldoende te hebben ingelicht verblijven wij, onder de beleefde vraagstelling om deze brief van het Openbaar Lichaam ook aan de Leden van de Tweede Kamer te laten toekomen, zodat deze brief onderwerp kan zijn van de bespreking over referentiekader, koopkrachtonderzoek etc. gepland in het Algemeen Overleg op 27 juni aanstaande,

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire,
de gezaghebber,

de eilandsecretaris,

